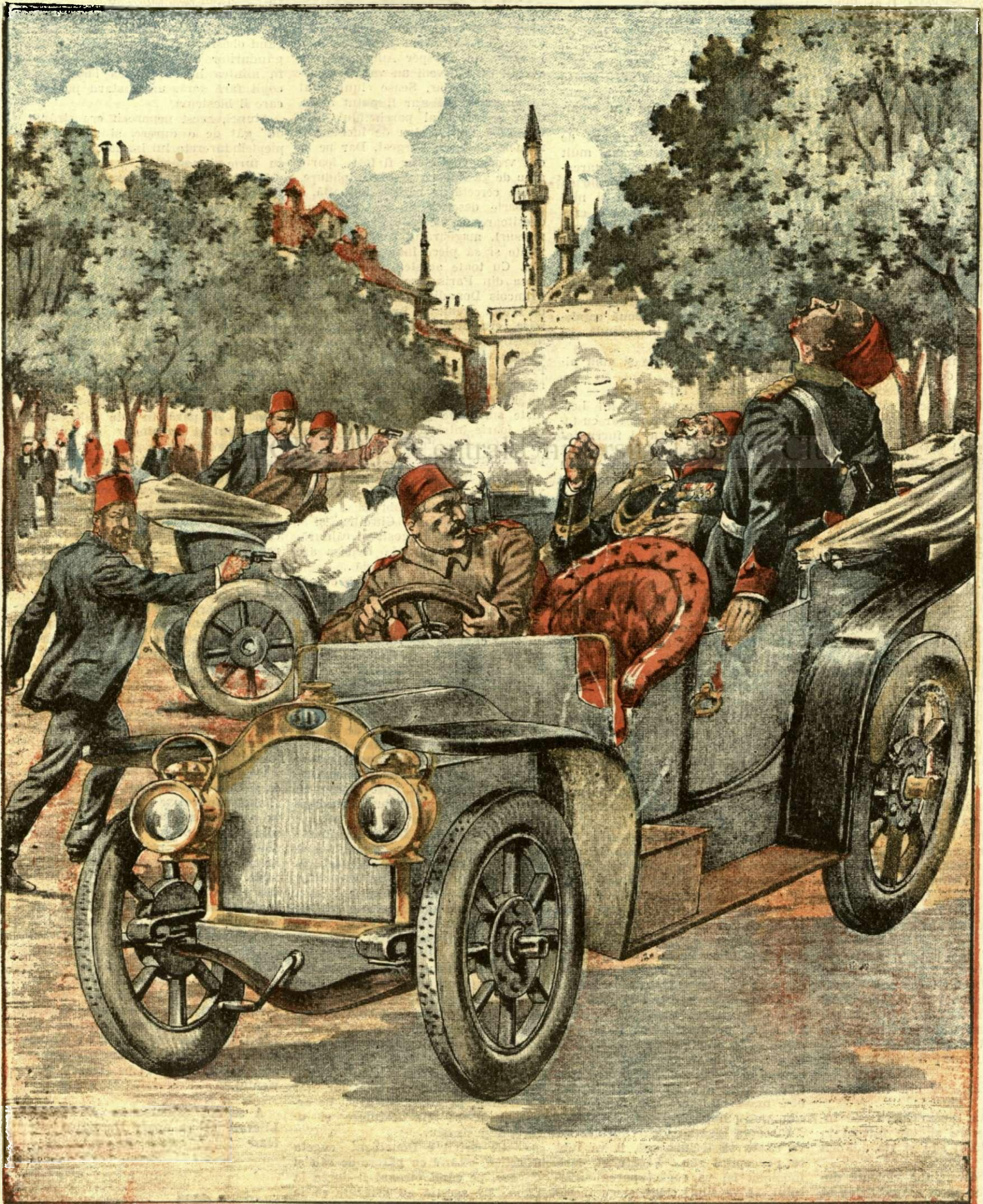

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:
Mestugean, I. Dragoslav, N. Pora, Adrian Suleică,
V. Demetrius, Victor Anestin, Ludovic Daș.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
-BANI 20-

ASASINAREA LUI MAHMUD SEVKET PAŞA

VINOVAȚUL

— ROMAN —

— Urmare —

După o oră, el sta ingenunchi, a-lături de d-na Camila Letournour, fa fața altarului, și în prezența celei mai frumoase societăți din Caen.

La acea oră chiar, Perinetta, fără îndoială, era galbenă în patul ei de lehoză, privind cu nerăbdare pe moașa Lagasse, care întinsese cărțile pe plapumă ca să-și spună „verzi și uscate despre Chrétien...”

Acesta fusese numit judecător supliment la Bayeux, și se instalase acolo în țânăra lui soție. D-na Chrétien rămase numai decât însărcinată, și își plămba sarcina prin saloanele cele reci și uitate posomorâte ale orașelului.

„Un băiat!” Așa ziceau toți la tribunalul lui Chrétien. „Frumosă căsnicie”, vorbeau cacoanele.

La câte-va săptămâni, muriră și bătrânul consilier și d-na Leger-Faburet. Avură o înmormântare măreață. Cei doi tineri soți, moșteneau două averi considerabile, așa că opinia publică era foarte satisfăcută. Căci, opinia, întotdeauna auzită, după cum se știe, de sentimentul dreptății, stimează că virtutea fără bogăție este un spectacol moral.

Viețitorul suridea dartinerei căsnicii.

Chrétien Lescuyer, își realizează idealul său de viață corect și ireproșabilă. Câte odată — dar foarte rar — i se strângea puțin inima la amintirea Perinettei, această nenorocită părăsită de el. Dar asta ținea așa de puțin: un nou de vară care trece pe lângă soare și nu întuneacă de cât o clipă priveliștea. Nici o plictiseală; cei cari munesc nu cunosc ce e asta. Stima tututor. O soție inteligentă, modestă și blândă, pe care o iubea și de care se simțea adorat. O! zău, că era prea frumos! Când casa e clădită, zice proverbul înțelept, nenorocirea intră.

Drăgălașa d-nă Lescuyer, care era așa mândră de speranțele ei de mătarnitate, și care se ducea fără corset Mercurile la d-na Prezidentă, avu un avort.

Ce decepție pentru cei doi soți. Toată lumea îi regreta. „Sărăcuța de ea!” Aceea ce era mai trist, este că doctorul întrebă foarte serios de Chrétien, după accident, acesta se strămbăse, făcuse o mutră de rău augur și recomandase a se lua cele mai mari precauțiuni în cazul unei a doua sarcini.

În sfârșit, se declară a doua sarcină, dar după luni de așteptare.

Nașterile d-nei Lescuyer fură tragice.

În mijlocul unor dureri îngrozitoare, dete lumină unei fetițe foarte debile, și dânsa muri fără a putea zâmbi cel puțin copilului său.

În ajunul acestei nenorociri, Chrétien foarte apreciat ca magistrat și făgăduit unei înaintări repezi, primește numirea să de substitut la parchetul din Caen. Întoarcerea văduvului în casa din strada Carmes, fu sinistrală.

Căți-va ani de părăsire, fusese de ajuns ca să readucă casa iar în stare proastă. Doctorii cei mai renumiți fură chemați a da îngrijirile și părerile lor asupra stării fetiței, pe care o numise Maria. Părerile lor nu prea fură asigurătoare.

„Poata... cu mari îngrijiri... o veți putea crește...”

Chrétien Lescuyer era în culmea disperării.

Nici nu mai putea lucra. Se închidea în fiocare zi, ore întregi în biblioteca tatălui său și sta adâncit pe gânduri.

Singura o diversivne violentă dureri lui putea să îl scape. Și ea se produce. La prima veste a declarării războiului, Chrétien se înrolă, mai puțin din patriotism, ci pentru a-și distra cu orice preț gândurile

sale, poate chiar pentru un dor secret, de a fi ucis.

În armata Loare-î se dădu ca un om care vrea să moară, fu rănit de două ori, și după campanie, putu să își agate o cruce de soldat pe roba lui de judecător.

Nu era consolată, dar mai liniștit. Sănătatea fetiței lui acum, îi da mai puțină grijă. Începu a lucra mai cu gust, pronunță cu talent și cu succes câteva rechizitorii; în sfârșit timpul își făcu opera sa.

Căți-va prieteni începură a îl sfătui să se reînsoare, cu vre-o fată de douăzeci și cinci sau douăzeci și opt de ani, săracă, — căci avea destul pentru doi — și care ar fi foarte fericită să țină locul de mamă micuței Maria. Chrétien nu era departe de a le urma sfaturile.

Cu toate acestea, într-o seară de Octombrie, după ce sezuase mai mult lângă leagăna fetiței careia întârțatul provocase o nouă și periculoasă eriză, el intră în bibliotecă și mai prăpădit ca nicădată: avea el crudul presentiment că copilul n-avea să trăiască.

În întunericul odăii mari, toată tapetată numai cu volume legale închise, și unde lampa nu lumina decât masa de lucru, nenorocitul se înfioră, căci aprinzând două candelabre și privind-se în oglindă, se înspăimântă.

Doamne! Cum stăbise și cum albise!

Cu sprincenele lui groase, — îngrozitoarele sprincene ale lui Lescuyer, — el semăna în adevăr cu tatăl său, cu acel aspru și încrunțat bătrân pe care nu îl putuse iubi nici odată, și în fața căruia, copil și flăcău, resimțise întotdeauna, un fel de groază. Prin această amintire, el fu dus într-o visare dureroasă.

De multe ori, de când era văduv, se gândise cu oare care remușcare, la Perinetta. Vai! era numai de teama și de ciuda bătrânului jude, dacă odinioară — acum opt ani de-ja! — săvârșise grava greșală de a părăsi pe acea sărmană fată. Acum când durerea îi tocise inima, recunoștea că fusese față de ea, foarte rău și foarte vinovat.

Cine știe, dacă toate nenorocirile care îl lovisă — moartea soției sale, acea văduvie rece, atâtea dureri și griji la căpătâul copilei sale bolnave — nu erau o ispășire. Chrétien Lescuyer, păstrase sentimentele religioase: el credea în marea judecată.

Păcătuiind, trebuia să fie pedepsit; și se pleca. Și prietenii lui îl mai sfătuiau să se reînsoare, să mai fie fericit!

Pericidre! El era nederan, căci săvârșise o mișelie. A părăsi în mod brutal o femeie care te-a iubit, care e însărcinată, și când tu ești tatăl viitorului copilăș, e o mișelie.

Dacă ar ingenunchia în fața unui preot, ce i-ar porunci? Nu numai a face pedeapsa, a face pomeni, a da rugăciuni; dar încă a-și căuta victimile urâtei fapte săvârșite și a distruge pe cât este posibil, efectele.

Ei, da, el va încerca! Da, aci era datoria, purtarea unui om cinstit. Va regăsi pe acea femeie și pe acel copil, — în cine știe ce mizerie, probabil! — și le va veni în ajutor, iubindu-i și îngrijindu-i. Dacă acel mic Chrétien, de a cărei naștere îi vorbise mama lui, era sau nu copilul său, puțin îi pasă.

El se va înăsărețina cu educația sa, va căuta să îl iubească, îl va iubi ca pe copilul său... Și atunci, fără îndoială, își va regăsi pacea sufletului, se va simți ertat, și cu încredere va ruga pe bunul Dumnezeu să îl lase și lui fetița.

Era pe la sfârșitul lui Octombrie: vacanțele judiciare erau pe aproape.

Dar Chrétien mai avea încă opt zile înainte de a pleca.

Înviorat prin această mișcare de curată căintă, — cu inima încălzită de cinstita sa hotărâre, plecă la Paris.

Aci este — sau nici odată — ocazia de a plasa metafora populară, „acul într'un car cu fân”. Chrétien Lescuyer bătu de surda drumul, fără a găsi nici urmă de femeie sau copil dispăruți. El rupsese ultima scrisoare a Perinettei, și de adresă abia își mai amintea. Moașa Lagasse, din strada Vaugirad murise de doi ani, și substitutul făcu întrebări zadarnice pe la toate proprietățile din acea mahală; se duse și în Strada Ulu unde sezuase odinioară florista.

Casa fusese dărâmată; în sfârșit recurse chiar la poliție, dar nu află nimic. Nici cel mai mic indiciu. Pe atunci, bastardul nu părăsise încă locuința lui Prosper Aubry, era în ajunul de a deveni un vagabond, apoi un peșticar. Sease luni mai târziu poate, că s'ar fi putut arăta d-lui substitut al parchetului din Caen, pe un registru de închisoare numele Chrétien Forgeat. Dar pe acea vreme copilul ar fi fost foarte greu de găsit, ca o pasăre în pădure. Toate cercetările căzură în bălta.

Foarte descurajiat, o săptămână obositoare de alergături și de demersuri, magistratul trebui să renunțe și să plece înapoi la postul său. Cu toate acestea, înainte de a pleca din Paris, vroi să revadă pe Francois Donadien. Sculptorul, care de multă vreme se fusese cu Heloisa, era acum recunoscut ca un maestru, avea câteva comande și își câștiga viața. În atelierul din strada Fleurus, el lucra la o scultură în onoarea a unei statui, când văzu intrând un bărbat, îmbrăcat în negru, cu niște sprincene groase, cu fizionomia foarte întristată, și nu recunoscu pe Chrétien Lescuyer, de cât după o mare efortare.

Artistul nu auzise de nenorocirile vechiului său camarad, moartea soției sale, sănătatea subredă a fiicei; el sări de gătul lui Chrétien, și îl primi cu multă dragoste și căldură.

— Prânzești cu noi? Heloisa are să fie încântată să te vadă...

Timp de o oră, trăncăniră despre amintirile lor. Chrétien simțea o mare mulțumire în acea atmosferă cordială.

Apoi, cum se inseră, plecară amândoi, la braț, până în strada Bréa, unde locuia Donadien. O! o locuință de lucrător. Sculptorul devenit celebru, era totuși sărac. În sufrageria mică, dar împodobită vesel cu picturi și farfuriere de Rouen atârnat pe perete, Heloisa, frumoasă și fragedă, aranja masa frumos și poftitoare. Ea întinse amândoi o brajii magistratului, puse repede un al treilea tacâm și se duse să aducă supa.

Cât ținu masa, Donadien, foarte fericit a-și regăsi pe vechiul său prieten, fu cât se poate de vesel, făcând să zâmbească pe întristatul Chrétien; Heloisa, drăguța râdea din toată inima de glumele soțului ei, fără a uita pisicuța care ședea lângă ea la masă, căci el nu avea copil.

— Donadien are dreptate, zise Heloisa mângâind pisicuța; cred că un copil ar fi tot așa de iubit ca pisicuța asta... Astă iarnă se îmbolnăvise, și am adus doctorul veterinar... în sfârșit am îngrijit-o ca pe un copil...

Chrétien își părăsi prietenii, încântat de spectacolul căsniciei lor atât de frumos, în interiorul acela de artist, unde era plin de iubire și unire, deși simplu.

— Ce fericit e Donadien! cugeta Chrétien, oftând cu părere de rău și cu dor, pe când trenul îl ducea la Caen. A! aceștia au dreptate că la viața așa cum vine, carii nu sacrifică nimic prejudețiilor și tuturilor proștiilor sociale! Cât despre mine, s'a sfârșit... Nu mi-am putut repara gro-

șala tinereții, va trebui dar să trăiesc cu greutatea aceasta pe conștiință”.

Cum ajunse acasă, se incuia în iugura sa locuință. Se adânci în studii și datorie. Fetița sa tot debilă, creștea cu toate acestea, pe mâinile slugilor. Anii trecură monotoni; înconjurat de stimași compătimirea tututor, din cauza științei integrității și a văduviei sale credincioase, a grijilor lui palerne, d. Chrétien Lescuyer, era citat ca un magistrat de primă ordine. Fu numit pe loc, procurorul Republicii, și așa văzu deschizându-se înainte un viitor frumos. El însă nu era ambițios și nu cerea muncii sale de cât un o-pium ca să își amortească incușabilă sa întristare. Cu timpul, renușcările urâtei sale fapte, se tocii puțin, îl chină mai puțin. Cu toate acestea, în serile lui de lucru, singuratic, când obosit își lăsa condeiul și se da gândurilor cu totul, vedea departe în mintea lui, în lumca largă, un copil fără tată, un bastard părăsit care îl blestema.

Atunci, acest nenorocit era strâns de gât de o durere, și simțea în piept îndurerata lui inimă care bătea cu furie și neregulat.

Cine știe, dacă nu era eroul peșilor micușului ornaș, care acolo, în Colonia, mergea greoi, cu cămbățele lui, caasuri, în jurul oăzii de disciplină.

XIII

Era pe la orele șase seara. La sfârșitul lui August. Toată după amiază, fusese căldură îngrozitoare, cu toate că searele era acoperit de nori, cheiul Horloge foarte strănut, care prelungea pe partea cea mai veche a Palatului Justiției, era absolut dezertă. Nu era acolo, în acel moment, decât soldatul de pază, în fața ghișeiului portarului și un singur d. Loinar, care sta rezemat pe parapet, cu mâinile în cele două mâini, care privea cum curge Sena.

Locul era în adevăr periculos pe acolo, chiar pentru un înnotător bun. Dacă omul care privea cu încăpățănare apa care fugea așa de repede și ca supărată, avea un dor de sinucidere, și se gândea a se îneca, apoi la sigur că locul și-l găsisse foarte bun.

Era tânăr, dacă te uitați la mijlocul lui svelt și la părul bogat, negru și ondulat, pe care îl ascundea sub o pălărie de paie.

Haierele foarte modeste, de culcare cenușie, păreau vechi, și se diformase pe acel corp slab. Mâinile îi erau curate, rufe de asemenea, ghețele văcsuite, toate acestea arătau că sârmanul lupta încă, nu se lasă, și încerca a se mai ține încă bine.

Deodată, cu oarecare efortare, și ca și cum s'ar fi simțit contempărării râului, tânărul se ridică și făcu câți va pași în spre partea Pont-Neuf, schiopătând puțin. Fața lui cu trăsături fine, dar palide, în cari străluciau doi ochi negri, umbrăți de niște gene dese, exprima desnaidejdea morală. Aruncă o privire posomorâtă asupra vechilor turnuri ale Palatului, apoi, fie că era obosit, fie că vederea fluviului avea asupra lui o atracție misterioasă, se rezemă din nou cu coatele pe parapet, cu capul între mâini, rămânând pe gânduri. Acel nenorocit rătăcit, acel trecător desnaidejduit, nu era altul de cât Chrétien Forgeat, ex-uj deținut. Liberat la termenul legii, cum își luase majoratul, și care de patru ani, își ținea mizeria pe stratele Parisului.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare

Ecoirile săptămânei

Orizontul politic atât de întunecat în Balcani, în cursul săptămânei ezpirate, s'a limpezit mult.

O telegramă a Torului Rusiei, adresată în același timp Bulgariei și Serbiei și prin care marele protector al slavismului desaproba orice vărsare de sânge între două popoare de aceeași rasă, a înfrânat pe loc avântul războinic care luase proriați alarmante.

Atât bulgarii cât și sârbi s'au mai calmat, dar, totuși, stau cu armele în mâini.

E inadmisibil ca bulgarii și sârbi să se mai războiască față de rezistența Impăratului Rusiei. Așa în cât e mai mult ca probabil ca diferențul să se aplaneze pe calea tratatelor diplomatice care au și început.

Ortădă cu închiderea diferențului între bulgari și sârbi nu numai că se restabilește pentru multă vreme pacea în Balcani dar orice intervenție nouă a României în afacerea balcanică devine imposibilă.

De aceea privirile noastre se întorc din nou spre Silistra, care va fi în curând încorporată de România. Comisiunea româno-bulgară s'or întruni peste câteva zile. Vor fi interesate, în deosebi, lucrările comisiunii pentru delimitarea noii frontiere, de care ce protocoletul din Petersburg e departe de a fi precis în această privință.

Baza tratatelor însă va fi de a asigura României o linie de apărare națională, căci altfel protocoletul n'ar avea nici o însemnătate din punctul de vedere românesc.

Să sperăm că vecinii noștri bulgari, inspirați de prudenta dictată de împrejurări, nu vor ridica nici o dificultate în această privință.

Turcia, care scăpată de calamitatea războiului, are nevoie de reorganizare, continuă a fi teatru al unor aprige turburări interne.

Partidul reacționar care găsește întotdeauna explicație a dezastrelor suferite de otomani în existența și politica junilor turci, și-a luat în sarcină de a desființa pe aceștia din urmă, suprimând pe căpeteniile lor.

Mahmud Șefket pașa, marele vizir a fost prima victimă a complotului reacționarilor. Erorul constituției turcești a fost asasinat ziua nămeaza mare, cu numeroase jocuri de revoltor.

Descoperirile făcute de poliție, în urma asasinatului, arată că complotul reacționar era o organizație vastă cu ramificații în toate straturile sociale și, în deosebi, printre militari.

Reacționarii nu vor să înțeleagă că tot răul provine de la nefasta domnie a lui Abdul Hamid. Sultatul Roșu a lăsat în urmă un imens patregai, iar regimul jun, care n'a avut timpul material ca să vîndece atâtea răni adânci. De altă parte, italienii, ca și balcanicii, înimic și răștii ai turcilor, au profitat de starea de slăbiciune a imperiului spre a-i da lovitură de grație la timp.

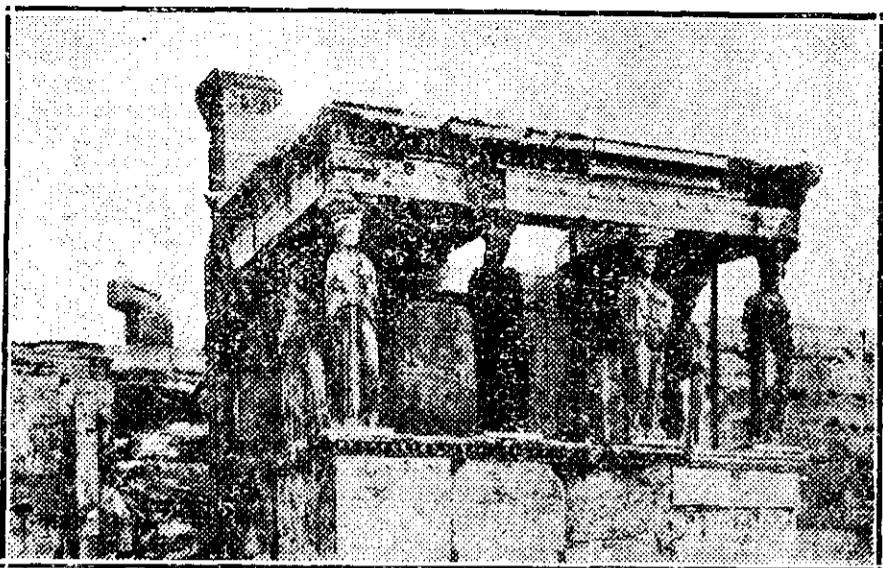
Mehmud Șefket mare deca ca să ispășească păcatele regimului Lamidian.

Totuși, turcii, în mijlocul unor cîrindor, au avut și o mîngâiere. Aceasta s'a întâmplat când, acum câteva zile, M. S. Regale Carol a binevoit să asiste la inaugurarea moscheii din Constanța, construită pe spesele statului român.

Ministrul cadastrelor Turciei care a asistat la solemnitate a rețerat în termen mișcător înalta solicitudine ce are Suceruauul nostru pentru supășii săi musulmani.

În alte părți, a zis ministrul turc, grămile noastre se dărîmă, aci se clădește.

Întîrîderă, inaugurarea de la Constanța a fost o mare mîngâiere pentru musulmanii în mijlocul nenorocirilor lor. **Mestagean**

Caryatidele (Atena)

S T I M A

de DRAGOSLAV

Mișu Folescu, student la Paris, la facultatea de drept, auzind că părintele lui Conu Toader Folescu — cum îi zicea toată lumea din târgul Bărladului, — e bolnav și slab țară, se întoarse în țară. De trei ani n'a mai călcat în țară. În vremea asta Conu Toader cumpăraseră o moșie la o postă departe de oraș, și voia să întoarcerea bătaului dela Doctorat să-i dea în dar moșia cea și merch îi bătea capul să mîntue cu bine școala, că el are să-i facă un dar neașteptat. Când veni bătaul, bătaul era mai gata, și cum îl văzu, muri și învie de bucurie, și drept răspuns, băgă mîna sub perină, scoase cheile și spuse să-i deschidă un sertar și să-i aducă caseta în care ținea boaurile și hîrtiile de preț. Și cu mîna tremurînd scotea și scoase o hîrtie și i-o lătuise bătaului; era actul prin care îi făcea în dar moșia Sterulești din județul Tutovei, în mărime de 400 de fâleci cu toate acareturile de pe dînsa și fără nici o dîtorie. Și moșu mai dăinuind vre-o două zile, își dădu obștescul sfîrșit.

Îngropînd pe boer, bătaul voi să vadă și el moșia, mai cu seamă că la îngropăciune venise vechitul și feciorii boerești și cu o seamă de tărani, de-l petrecură pe boer la locașul de pace.

Și după ce-i făcură boerului pomenire de trei și nouă zile, plecă într-o dimineață cu un postalion și ajunse cam pe la amiază. Ia plăcut satul și casa boerească și mai mult, că peste drum de casă se făcea o școală nouă, pe care acum o învelea cu tablă albă. Vechitul și toți oamenii moșiei îi eșiră în cale primindu-l cu pâine și cu sare și urîndu-i bună venire. Întrebînd ce mai e, între altele, i se spuse că s'au supărați, și is în stare să se mută din casă și din camera cu frica în sân, din pricina că în una din odăi, odaia într'un părete cu cîntăleria unde dormea Cucu Toader când venea la moșie, cum se aprind lumînările se umple de lumină. O mîna necunoscută aprinde lampa și șade pînă se sting lumînările. Noii stăpîn al moșiei, pe care prefacerile de toate zilele, îi seosese din el și cele bune și cele rele, rămase uimit, dar totuși parcă avu și el un fel de tremor și-și aminti de atâtea povești citite și de cărțile spiritiștilor și rămase la cumpană. Însă ciudățenia îl pîli și se răscoli în el întrebarea: „Dacă e cu puțință el om în toată firea să creadă așa ceva. Și se duse de văzu camera în ușa căreia văzu trîntite niște scaună, o masă și o buturugă de nuc pe care, îi spuse oamenii, le pusese de frică să nu iasă stîmă. Porunci de dădu toate lucrurile deoparte și intră. Nu era nimic neobișnuit; cercetă geamurile: abia le puși deschide de

rugina fiarelor; iar colbul se vede că nu era șters de mult de pe blana ferestrelor.

Întrebă dacă lucrurile sunt tot acele și nu lipsește nimic din ele și dacă tot așa au fost așezate.

— Da, îi răspunse femeia de casă, nevasta unui fecior boeresc, un chip slab alb și cu părul galben: „tot așa a fost”.

Se uită boerul pe geam: se vedea fața școlii învelită cu tablă scilpitoare de-ți părea că e cu argint viu învelită, și pe care acuma o tenuciau. Se duse după asta afară, să vadă vre-o urmă, na se văzu pe perete nici o urmă, ori loc de scară, și întrebă:

— Da de mult e treaba asta?
— De când ați îngropat pe cuconu Toader, D-zeu să-l orte.

— Poate așteaptă ceva de pomani grai va rîndaș.

Asta îi dădu de gîndit: dacă nu cumva vor oamenii să iasă și au pus pricina asta. Cercetă și se încredință că nu, ba au zis că stau pînă or mari, dar se tam de știmă. Și asta îl încurcă pe Cucușu Mișu.

„Măi”, o fi ceva, își zise el; din zecce minciuni o fi și una adevărată: o avea și spiritistul dreptate...

Totuși nu era încredințat, și după ce a stat la masă, s'a plîmbat pe moșie călare, cu vechitul și doi oameni, iar seara după ce a ospătat, a poruncit vechitului să-i aducă o pușcă, amîndoi în cantălerie, au aprins lampa și au așteptat, însă plin de grijă și fior. Deodată, el tresărîră „ușa se deschide” feciorul boeresc care îngrijea de casă, se ivi în ușe cu privirea speriată, cu ochii rătăciți și cu un ciomag în mîna le făcea semn. Cucușu Mișu puse mîna pe o pușcă și eșiră: în adevăr, pe gura broaștei, unde e locul de chee, venea o rază de lumină, era lumina ca de lampă, se uită, nimeni în lăuntru. Deodată boerul simți că i se suie sufletul la gât, că îi vîjăie urechile și strigă îngrozit: „Cine e acolo?” Nici un șgomot. — „Răspunde că descare pușca”. — Nimic. — Întinse. Un șgomot răsună, pușca se descarcă, lovind în clampă și ușa se deschise ca prin minune. La asta toți fugiră și rămase numai el, în față cu ușa deschisă, cu lumina venită din necunoscut, înfiorat și inebunit. Nici o lumină aprinsă.

Pe ferestra se vedea stielind acoperișul școlii. Deodată se lumină și intră în cantălerie de luă lampa și veni înapoi cu dînsa: în cameră era întuneric și coperișul școlii numai strălucia. Puse lampa la loc, și din sală văzu că odaia e plină iarăși de lumină. Atunci își aduse aminte de cele învățate în școală, că toată pricina era, că lumina lămpii din cancelarie se is-

bea de tabla școlii și că reflecta în odaia cuconului Toader.

Chemă oamenii și le spuse pricina, dar ei nu au vrut să creadă, pînă când domnu Mișu n'a dat ban de au văpsit tabla școlii și astfel au scăpat oamenii de știmă.

VINE IANCU...

de N. FORA

De departe se auzea hămăitul aprig și un șvon de glasuri ascuțite, întovărășind șgomotul ciudat al unei tambure, „bum-bum” cadentat al unui cîntec ce șcula mahalaua în picioare.

Iar de prin curți isvora, ca la un șemnal, în păcla nămiezi, păcuri-păcuri de prichindei, și mai înbrăcați și mai goși, repezindu-se buluc cu toții spre mijlocul uliței, uitându-se într'acole, de unde venea șgomotul și strigînd din răspuse: „Vine Iancu”.

Și acel bum-bum ciudat se apropia cu adevărat, însoțit de hama-lai ai căinilor și de țipetele copiilor, cari se strîngeau ciotă și roiau în jurul omului cu tambura, răspunzînd cu „Vine Iancu” la tactul cîntecului șacadat.

Dar pe măsură ce Iancu venea, gălăgia se înțeia, spărgînd linăștea șomoroasă a nămiezi și umplînd curțile cu șvonul neîntrerupt al țipetelor, al lătrăturilor și a acelu bum-bum ciudat școs din tambură.

Și chipuri șomoroase își arătau șupărarea pe la geamuri, în vreme ce viesparul de copii viermuita prin mijlocul uliței, colecînd pe lîngă pricina gălăgiei cu acelaș neobșit „Vine Iancu!” în gură.

Iată-i că s'au oprit. Și uite cum fac roată, rîzînd, în jurul omului cu tambura pe lîngă care, în salturi înfricoșate, țupăie o maimuță înbrăcată în șurtuc de ofițer și cu chipiș galonat pe vârful capului.

Și pe cînd rasetele și țipetele se opresc și gurile se cîșcă la vederea ciudățeniei, tambura șună tot mai vioale, bum-bum! bum-bum!, iar o joardie șulțire mîngăie prin rîștințuri șpinarea maimuței, ori de cîte ori se schimbă salturile.

Apoi, strigîndu-i pe nume pe șarmanuș Iancu ale căru salturi și șchimonoseli umflă rasetele prichindeilor din jur, arzîndu-l din cînd în cînd cu nuiua pe șpate, și șilindul pe bietul Iancu să i sară în șpinare, cu coada pleoșită, cercînd să-și șmugă din cap chipiul ce-i gătuc, omul cu tambura nu mai încotează din cîntec, acompașindu-se cu acel ciudat bum-bum șalutat cu țipete șvesle de copii.

Iar la șfârșit, cînd Iancu și a isprăvit „repertoriul” și se șcarpină filosofic pe ceafă și pe gușe, șărînd ca eșit din minți să priză o nucă, aruncată din grămădă, și șugrumîndu-se aproape cu lanțul ce-l robește la brăul omului cu tambura, deodată se cutremură tot cînd joardia se apleacă spre el și cînd tambura tace aluneșîndu-i în brațe.

Iar la țipătul uimit „Vine Iancu”, Iancu răspunde cu gestul umilit întinzînd tambura goală spre cei ce-l înconșară, cîtînd înfricoșat cu chipiri pripite spre omul cu joardia, și își pleacă chipul în pămînt ori de cîte ori șbarașie prin aer un ban alunecînd spre tambură.

Iar cînd omul cu tambura a ștrîns ceea ce a putut agonisi bietur Iancu cu salturile și frica lui, cînd țitul s'a șfârșit și omul n'a început cadentatul „bum-bum” însoțit de huetele și rasetele copiilor și de hămăelile îndărjite ale căinilor, gălăgia pornește și se depărtează odaia cu țipătul acela „Vine Iancu!”.

PEISAJ HOLANDEZ

(după L. nau)

*Curg pârâie oboșite
Nu tresare nici un rând,
Galbene, îmbătrânite
Frunzele cad pe pământ.*

*Ciari, abea bădând din aripă,
In văzduh își tac călca;
Moara doarme pe colind;
Ah, ce somnoroasă-i valea!*

*A zburat, s'a dus și vara;
Colo, gala de băltaie;
Peste ochi și-a tras bordeciul
Pălăria lui de păte.*

*Picotind lângă oife
Lenevește un păstor,
Și natura, zădărnind ceață,
Adormița la fuier.*

Adrian Sulcină

INTELECTUALI

Consulatul dase două sute de lei, primăria dăruise locul de groapă la cel mai de seamă cimitir, la Belu, după dorința societății Balcanice și după stăruința consulului streia.

Consiliul de administrație al societății era vesel, iar veselia lui se răstrângea asupra tuturor membrilor; plata colizațiilor mergea greu, iar Comitetul de acțiune călătuia mult și avea multe de făcut.

Teapăn în stierul lui de brad, răposatul Ganciu părea că se uită cu silă la o jerbă de flori pusă pe pietușă, parcă strivit de jalea că nu poate să o înlăture din oglinda ochilor lui și că era dorind să privească în sineși, pe urmele sufletului îndolnic, dospit în putregaiul trupului.

După câteva desbateri, după multe stătuiri prin călători și după o întregă întocmire de lucruri, se hotărî ca tânărul student Stanciof să țină cuvântul de cuvânt în fața localului societății.

Toată cinstea aceasta, din care cine știe câte bunătăți aveau să izvorască, Stanciof o călora prietarilor lui Stoiciu și Bobcef, studenți ca și el, intelectuali.

Stanciof era student sărac, era puțin la trup, searbăd și respingător, deși, ce-l drept, scria cu oarecare îndemănare în gazetele din patrie, cărora le trimitea articole din Capitala României. Trebuia să l se facă loc, să fie pus la față ca să poată căpăta vre-o bursă. Sciețitatea nu-i putea da decât o cămăruță, în localul ei, și ceea ce în ciuda casierului, care rămânise la ea și se credea îndreptățit s-o locuiească. Patria era săracă și aveau alte lucruri de făcut!

Instiințat abea în ajun — căci mai de vreme cum era să se peată? — că a doua zi, la orele 4, după amiază, abea să țină o cuvântare Stanciof se simți cu somnul pierit. De pe înserate, până pe la nouă, trecu de două ori pe la casa slab luminată de făclii a răposatului Ganciu. Ar fi voit să-l vadă, dar nu euteza să intre în casa îndoliatului.

Meritele răposatului? chestia Balcanilor? chestia Dobrogei? împărțirea Turciei și tragerea pe sfoară a celorlalte state balcanice? Uf! cum se amestecă chestiile în capul omului osândit să vorbească într-o împrejurare la care nu se gândise! Ce drac de merite avusese Ganciu? De zece ani era în București, purta numele de student și juca table câte 8 ceasuri pe zi. Era patriot! Dar care bulgar nu este? Incercase odată să asvârle în aer pirotechnia armată, dar fusese zărit, și abea scăpase cu fuga, lăsând pe loc dovada încercării. În sfârșit officia îl răpușese, departe de părinți și de patrie.

În dimineața zilei de înmormântare, Stanciof era mai liniștit. Nesomnul îl stinsese zbuciumul. La răstimpuri însă fresărea cu toată

viitarea privește în față: el Stanciof, pe balcon, aplecat către stradă, alărnat ca un ciocăne de-asupra mulțimei, când înțuzând brațele în văzduh, către cer, când sprâjinindu-se de grilajul balconului; vorbind tare, asvârind pe capetele descoperite înduioșarea și cutremurul morții, nădejdea în vremuri mai bune, într-o Bulgarie mare...

Sar fi convenit să stârcească lacrimă. Oratorul nu se simțea destul de înlăcrămat în suflet. Griji mărunte și meschire nu i dădeau pace. Trebuia să aștepte, șezând în balcon, sosirea convoiului; sau să pândască lipit de o fereastră, până va sosi și se va opri? În vremea cuvântării să privească ținta către prietenul lui Stoiciu, sau să-și risipească privirea peste toți și peste nimeni? Hotărârile acestea, dacă le lua, avea să le poată ține, sau averti să-l încurce?

Peste o sută din membrii societății „Balcanii” porniseră deodată după mort, în rânduri tot mai disciplinate — după cum văzuseră că se face la toate înmormântările din București. Drapelul societății era și el în cortegiu. Un șir de trăsuri goale făcea coadă mulțimei. Trecătorii priveau lung, capete se descoperău, circulația pe drum se înclenea respectuoasă.

În fața sedințului societății Balcanii dricul se opri în așteptarea discursului orânduit. Capete se ridicară, toate grivirile întrebau, intelectuali societății tuseau, ca și cum ei aveau să vorbească, dar așa care de în balcon rămânea închisă. Dela balcon membrii fură nevoiți să-și mute ochii către trotuare, pe care drumetii, curiosi, se opriseră ca să vadă ce s'a întâmplat, ce se va întâmpla, dacă s'a oprit din mers cortegiul funerar. Ușa balconului rămânea înclășată.

Stoiciu trase de mânecă pe Bobcef.

— Haidem sus să vedem ce s'a întâmplat...

Prietenii lui Stanciof se rupseră din mulțime. Convoitul porci mai departe, către Belu.

Sedința nu era închisă cu lacăt, după cum se așteptaseră cei doi. Stanciof era acolo: cu fața umflată și ude de lacrimi. Când îl văzu încep să suspine ca un copil.

— Ce e mă? întrebă Stoiciu.

— M'a bătut! abia putu răspunde studentul.

— Cine te-a bătut? făcură într'un glas amicii oratorului.

— Asta! Casierul!

Casierul se pregătea să se scoale de la masa lui, ca să vorbească. Nu avu însă vreme. Bastoanele lui Stoiciu și Bobcef căzură peste capul lui și răpăiră ca grindina. Casierul își puse bratele colac pe cap. Stoiciu, Bobcef și Stanciof îl traseră de după birou la larg, în mijlocul camerii. Cu o grabă nebună îl isbeau cu pumnii. Bastoanele fuseseră lăsate jos, nu le mai slujeau; fuseseră bune numai dela distanță. Și, pentru că și așa loviturile se im-

pedicău între ele, în furia orbitoare a răzbunării, Stanciof, în căutarea unui mișcău, îl trase pe casier de cravată, cu gând să-l sugrume. Apoi, tot el, își sgăria pe obraz dușmanul; iar ochii lui străluceau la vederea dărelor de sânge de o bucurie nebună. Casierul nu se putea apăna, îngrămădit de trei trupuri îmbulzite în el, de șase brațe zorite să-l lovească.

— Rupe-i mustățile! N'ai grijă e în mâinile noastre! țipa Stoiciu. Să ție minte că te-a bătut! Rupe-l și din sprâncane!

Stanciof râdea, fără șgomot, din ochi, din toată fața lui, care din searbădă și creață se făcuse vinețioasă, ca un ficat.

Cel tăbărat țipa acum sub smunciturile degetelor, încăpățanate de-a smulge din rădăcină, șmocuri, șmocuri, podoaba de de-asupra gurii lui.

— Uite! arăta Stanciof, și casierului și celor doi tovarăși ai lui, un mănunchiu de fire îngălbenite de tuțun din mustața vrăjmașului.

Stoiciu și Bobcef țineau din răspuneri cu câte o mână pe casier și îl coseau neontenit cu ghiontul. Școfăleit de lovituri și mai ales de dureri, omul, cu ochii plini de lacrimă, începuse să seancească rugăminti de iertare, pe când în mustața lui plivită se iveau, șfioase, picături mici de sânge.

Ganciu dormea sub capacul sieriului lui: piatră, bustean. Patru cai slabi se opiteau să-l hurduce, să-l tragă sus, pe dealul Filaretului.

În clopotnița cimitirului, un vlăjgan desculț, mușca necăjit din o coajă de pâine, plictisit că nu zărea mai de grabă dricul ivindu-se.

V. Demetrius

EX-LIBRIS

GREFIERUL.

d'amă în 4 acte de V. NEGRUȚI

Desfășurarea măiestrită a vieții unui biet slujbaş, silit de-o femeie caprițioasă să recurgă la toate mijloacele necinstite pentru a procura banii destinați luxului ei destrănat. Autorul dramei, d. V. Negruțu, a știut să prindă elementele esențiale în alcătuirea unei piese, a observat mult, și-a închis în suflet, ca într-o carte, impresiile zilnice și când a simțit că tot ce trebuie unei lucrări bune ne-a dat cele 4 acte de un dramatism sfâșietor. Autorul nu e un începător. A învins tehnica unei drame, a scris piesa într'un stil curgător, cu mult avânt pe-alcurea, presărând peste tot nota duioasă, tristă. Originalitatea subiectului și complicațiile dramatice firești măresc interesul piesei. Dacă vre-în teatru va inscri în raportul lui drama d-lui Negruțu, îi prevăd un succes deplin. Singure femeile nu vor aplauda-o pentru că în Elena, soția grefierului, se vor vedea pe ele, pătimașe, luxoase, risipitoare, înfierate atât de adânc de autorul „Grefierului”.

Solf

Converbiile științifice

Cutremurul de la 1 Iunie

Tot mai sunt persoane, cari te înțreabă cu mirare, pentru ce învățații nu pot să prezică cutremurele. E o întrebare care nu-și are rostul de loc, de oarece cine poate să știe ce se petrece la un moment dat la adâncimi de 10—20 kilometri? Învățații au reușit dor să arate, cari sunt anume localitățile de pe pământ, unde cutremurele sunt mai numeroase și mai periculoase. De-a lungul unor anumite linii se înșiră toate aceste localități și una dintre ele trece și prin Bulgaria, Turcia și Grecia.

Dacă cutremurele de pământ din regiunea Carpaților noștri sunt locale și nu pot să producă mari pagube, în schimb cele din peninsula balcanică se pot produce pe o mare suprafață și pot fi dezastruoase cum se întâmplă și în unele regiuni din Bulgaria și Grecia. Cutremurul de la 1 Iunie s'a simțit de la Salonic, adică de pe coasta mării mediterane și până la nord de Brașov. Direcția intensității lui a fost însă de la sud-est la nord-vest și așa se explică, de ce la noi în țară, intensitatea cea mai mare a cutremurului s'a resimțit în vestul țării și mai ales în județele Romanai, Dolj și Mehedinți. Unii dintre cititorii din Romanai nu-au scris între altele, că au văzut cu ochii lor, cum turlele de biserică se mișcau ca limba unui pendol. Ondulațiile era în adevăr foarte mari.

Înclupuiți-vă că aruncați o piatră și o aruncați cu putere, în mijlocul unui lac cu apele liniștite. Veți vedea că acolo unde ați aruncat piatra se va produce o adâncitură circulară, apoi din acel loc, vor porni cercuri concentrice, unde cari cu cât se depărtează de centru cu atât sunt mai puțin ridicate, și distanțate unele de altele. Așa se propagă și sunetul și lumina, așa se propagă și undele cutremurului de pământ.

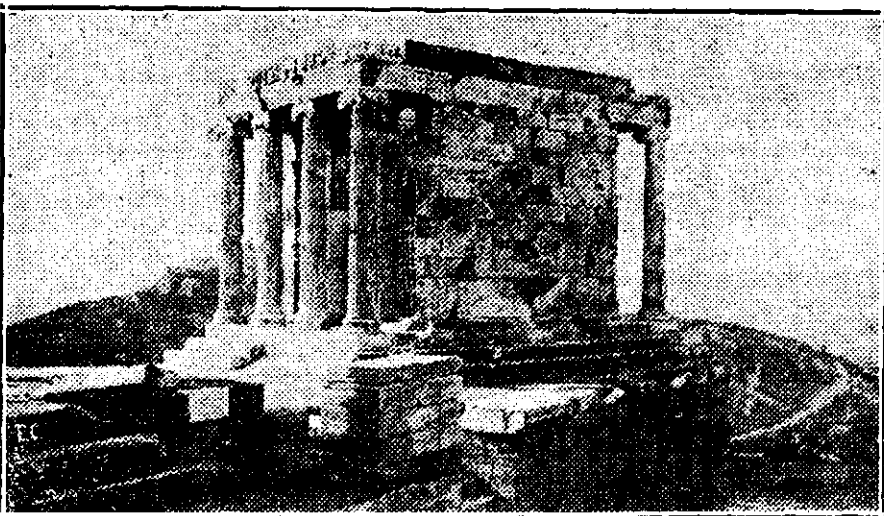
Undele sismice ce au ajuns la noi erau colosal de mari, de largi, de aceea se părea la un moment dat că pierdem pământul de sub picioare, alte ori ridicându-ne, ceea ce ne da impresia că ne aflăm în mijlocul unui fel de vârtej și a cărui consecință era producerea unei senzații asemănătoare cu aceea a râului de mare.

Mat toți cei cu cari am vorbit, sau mi-au scris, au insistat asupra acestei senzații ciudate, care în urmă i-a urmărit ore întregi.

„Mișcarea circulară” imi spunea un medic —oh, nu, aceasta ar fi însemnat un dezastru și nici un edificiu din București nu ar mai fi rămas în picioare și n'aș mai fi scris această cronică și n'am mai fi rămas nimeni în viață. Ceea ce făcea să ne dea senzație era lungimea prea mare a undelor sismice. Amplitudinea cutremurului a fost foarte mare. Am văzut cu ochii mei, grele policandre, cari descriau arcuri de cerc de 120—140 grade și în Romanai, în unele localități chiar 180 grade, ceea ce e enorm.

În București am înregistrat gradul 8 pe scara Rossi-Torel, căci au fost și ziduri cari s'au crăpat. Epicentru a fost însă în Bulgaria, de acolo se-au sosit undele, îndreptate pe o axă al cărui capăt era îndreptat spre Oltenia. Așa se și explică, pentru ce localitățile din Moldova nu au resimțit cutremurul. Numai în partea de miază-zi a Moldovei cutremurul a fost simțit mai bine. La Focșani undele sismice nu mai aveau putere ca în București, dar bieții locuitori ai aceluși oraș, cari de la o vreme sunt terorizați de dansul solului, au avut dreptate să se sperie.

În București, cutremurul a fost cu atât mai bine resimțit, cu cât te află cu un etaj mai sus. Pe străde l-au resimțit numai unele persoane

Templul Victoriei (Atena)

prea sensibile, femeile mai ales, pe când majoritatea trecătorilor se întrebau mirati, pentru că fuge totuși lumea de prin case. Sunt mulți cari cred că o casă bine construită, rigidă, rezistă mai bine în contra cutremurului, se înșală; o asemenea casă e mai mult expusă. O baracă, fie chiar cu 2 etaje, rezistă mai ușor de cât o casă solidă. Explicația e simplă, baraca sau cocioaba e elastică, ea nu oferă nici o rezistență și se mlădiază, pe când clădirea cea solidă oferă rezistență și cum nu ea e mai puternică, ci undele sismice, pereții părăie, se dislocă și uneori edificiul se prăvălește la pământ.

Noi suntem însă ferți de asemenea cutremure dezastruoase, sau cel puțin ele se întâmplă foarte rar și nu putem de cât să ne felicităm. Cu alt prilej vom vorbi despre cauzele cutremurelor.

Victor Anestin.

ANECDOTE CELEBRE

Căinele lui Cazeneuve

Maitre Cazeneuve, celebrul avocat din Toulouse, se duse într-o zi, nu tocmai dispus, la palatul justiției.

Căinele său Azor, voia să-l însoțească și Cazeneuve, care nu putea să refuze nimic bunului său prieten, nu se opuse.

Sosit la tribunal, Azor se așeză la capătul băncii apărătorilor, și stăpânul său începu să pledeze.

Din nefericire, avocatul în focul pledoariei, ridică glasul, și Azor — căruia nu-i plăcea probabil zgomotul — începu să latre pentru a-și manifesta nemulțumirea.

Maitre Cazeneuve intrerupe apărarea, se întoarce spre căine, și zise:

— Azor, fă-mi plăcerea și tac!

Azor se cupuse, dar tăcerea lui nu fu de lungă durată. Când avocatul se infieră din nou supărând nervii lui Azor prin pledoaria sa, căinele începu să latre iar, dar de data aceasta atât de tare, în cât apărarea nu mai putea să continue.

Avocatul enervat se întoarce spre întrebător și aproape mășinat-țește îi spuse:

— Ascultă Azor! Așa nu mai merge; ori mă lași să pledez eu, ori pledează tu!

O improvizație a lui Dumas fiul

Cu prilejul unei vizite la Marsilia, Alexandru Dumas-fiul fu invitat la masă de către doctorul Giftal, celebrul medic al orașului.

După desert, d-rul Giftal spuse iustrului său gaspe:

— „Amicul meu, am auzit că improvizezi de minune, onorează și albumul meu cu câteva rânduri de fericită inspirație!”

Dumas scoase creionul și scrie în Album în vreme ce doctorul aplecat peste scaunul său îl urmărea:

„De când amicul meu Giftal
A fost aci medic numit,
Sa dărat vechiul spital...”

— „Lingșitorule!” intrerupse doctorul.

Dumas continuă însă:

„Și-un cimitir nou s'a clădit!”

PULBERE DE IDEI

Cerșetor. — Un om foarte popular: întinde la toți mâna.

Novice. — Un copil neîntărcat.

Dric. — Adevăratul cupeu al Salvării.

Fecioară. — Un fruct care cade dacă nu e cules la timp.

Harem. — „Toate pentru unul și unul pentru toate!”

Sofronie Ivanovici.

IN NEMĂRGINIE

*Sta Dumnezeu pe gânduri pe-o culme de lumină
Și lung privea natura în infinitul ei,
Zu focu'ncins, departe, de-a stelelor scântei,
Cu lumile clădite din suferinți și tină;*

*Trecutul și prezentul, și viitorul tot
Treceau ca un miragiu pe-oginda minții sale,
Cu rânjele vieții, cu zgomotul de zale
Ce veacurile moarte ca un blestem îl scot;*

*Și nu vedea în lume decât întunecime,
Călăt, martiri, scrâșnire de agonii și crime
Și idealuri moarte imprăstiate'n vânt.*

*Și numai o zămbire trecu nemărginirea
Sub forme ideale și'n voluptos vestmânt:
Și Dumnezeu văzând-o recunoscu iubita!*

Ludovic Dăuș

In jurul dramei dela Meyerling

Memoriile contesei Larisch

Am avut prilejul să citesc memoriile faimoasei contese Larisch, aceea care a jucat un rol însemnat în drama dela Meyerling. Nepoată a împărătesei Elisabeta, fiică a ducelui Ludwig al Bavariei, ea era în același timp și buna prietenă a frumoasei Vetsara. De și se apăra în contra acuzației că ar fi înlesnit întrevederile dintre aceasta și prințul Rudolf reiese din însăși povestirea ei, că era confidenta amândurora, că numai ea știa de întâlnirile lor și de oarece spune acest lucru, are grije să adauge, că era terorizată de vărul ei, prințul Rudolf.

Maria Vetsara își pierduse virginitatea cu câțiva ani mai înainte, la Cairo; era apoi tipul sensualității orientale. Ea a atras atențiunea lui Rudolf asupra ei, dar era peste putință, ca acesta, după ce a văzut-o să nu o iubească. Brună, cu ochii mari, albaștri, dar foarte expresivi, cu sprâncene și gene negre, cu o brajii ca de păpușă, ea era o adevărată femeie făcută numai pentru dragoste.

În timpul când a cunoscut-o, lui Rudolf, după cum spune contesa Larisch, îi s'a întâmplat unul dintre cele mai mari evenimente din viața lui, eveniment ce i-a și cauzat moartea.

Contesa pretinde că Rudolf a conspirat în contra ilustrului său tată și împreună cu arhiducele Iohann de Toscana, Iohann Orth, a voit să ia coroana Ungariei.

Intr-o zi el a venit la contesă și i-a dat o cutie de oțel, spunându-i să nu o remită de cât tot lui, să ațelulă cari îi va spune niște inițiale anumite.

Tot atunci i-a dat să înțeleagă că el se află într'un mare pericol, și că vrea să aibă cu orice preț pe Vetsara la Hofburg. Chiar contesa i-a adus pe frumoasa aventurieră și peste câteva zile s'a întâmplat acea dramă memorabilă.

După moartea lui Rudolf, contesa Larisch a primit o scrisoare, prin care era invitată să se afle într-o anumită seară, pe o stradă doșnică, aducând cu ea faimoasa cutie. Cel care scria acea scrisoare însemnase și inițialele de care vorbea Rudolf. Plină de teamă, contesa s'a dus la întâlnire și a recunoscut pe arhiducele de Toscana și pe Iohann Orth. El știa secretul lui Rudolf. Contesa pretinde că Orth, i-ar fi spus, că va muri și el pentru toată lumea. În adevăr, peste puțin s'a auzit că arhiducele s'a înecat. Contesa însă crede că Iohann Orth se va reîntoarce odată la Viena, căci el trăiește încă.

Sunt multe anecdote noi în „My past” (Trecutul meu) și din ele ar reeși că împărăteasa Elisabeta a avut mai multe aventuri amoroase nu toate platonice, ba într'un rând contesa ne spune că a fost rivala

Elisabetei și că, dacă nu a putut să ia pe contesa Nicki Esterhazy de soț, e faptul că s'a opus Elisabeta. Tot Elisabeta ar fi aceea, care plecând în călătorie, s'a gândit să alege pentru împărat o tovarășe, care să nu pună prea mare stăpânire pe împărat și a ales pe actrița Caterina Schratl.

Pentru cel care va citi cu băgare de seamă aceste memorii, reiese clar, că biata contesă a urât de moarte pe toate imperialele sale rude, pe împărat, pe împărăteasă în special, și cu toate protestările ei de dragoste, o poți trece în categoria „limbilor rele”. A fost „limbă rea”, cum zice Românul și așa și rămas. De aceea multe din ceiaze scrie în memoriile ei trebuiesc citite cu mare rezervă. Nenorocita familie a Bavariei, care a furnizat atât nebuni curioși, a avut parte să fie înconjurată și de oameni răi.

Ceia ce nu știam și șar putea să fie adevărat, e că împărăteasa Elisabeta și-a scris memoriile, le-a tipărit chiar la palat și nu a scos decât două exemplare, cari există încă. A lăsat însă cu jurământ ca acea carte să nu fie dată la lumină decât cel puțin 45 ani după moartea sa. Nu ar mai fi deci așa mult de așteptat.

Viața artistică și literară

În numărul viitor vom publica „Metamorfoza” a prea frumoasei poeziei tânărului, dar talentatului poet, d. B. Nemțeanu, — ale cărui versuri sunt atât de apreciate în lumea literară de la noi.

D. B. Nemțeanu, noul nostru colaborator, a dat la lumină un nou volum de „Poezii”, admirabile traduceri din Lessing, Lenau, Heine, Max Nordau, Oscar Wilde, Baudelaire și alți poeți cu reputație universală.

Despre aceste traduceri vom vorbi într'un număr apropiat al acestei reviste.

D. Al. Macedonski se află acum la Paris unde i se va juca o nouă piesă de teatru, scrisă în franțuzește, pe una din cele mai mari scene ale metropolei artistice.

Senatul universitar din Iași a recomandat în unanimitate pe d. Oreste Trafali, distinsul nostru bizantinolog, la catedra de arheologie de la facultatea de litere din Iași.

Sculptorul Norocca, care a sosit de curând din Paris, a fost solicitat pentru restaurarea picturală a monăstirei Curtea de Argeș.

Artistul Victor Antonescu de la Teatrul Național va pleca în curând într'un turneu artistic prin ținuturile locuite de Români, cu deosebire în Transilvania și Banat.

În viitorul *Ex-libris* vom vorbi de *Othelo* în traducerea românească a

poetului D. Nanu. Traducerea este în versuri și pare o lucrare care întrunește toate condițiunile unei bune traduceri în versuri românești.

Tenorul dramatic Corfescu a fost viu aplaudat la concertul de Duminică seara de la Ateneu, a fost admirabil în aria lui Eleazar din Hebraea și în *Othelo*.

Deasemeni a fost aplaudat cu însuflețire artistul Mărculescu care a recitat foarte bine minunata poezie „Fă stăncă!” a colaboratorului nostru d. Leontin Hiescu.

Publicul a oferit tenorului aplauze și flori.

În ziua de 29 Iunie a. c. se va inaugura în Capitală bustul regretatului artist Petre Liciu.

Inițiativa se datorește casei de editură care poartă numele nemuritorului artist.

În numărul nostru viitor vom publica o scrisoare autografă a lui M. Eminescu.

D. Tonegăru va da la lumină o antologie de versuri.

Toți poeții cari s'au inspirat din aripelă mării vor colabora la această antologie.

Crinul vieții este titlul unei nuvele pe care A. S. R. Principesa Maria a scris-o pentru augusta sa fiică mai mare A. S. R. Principesa Elisabeta. Nuvela a fost tradusă din limba engleză de către d. N. Ciotari.

Juriul Expoziției internaționale de pictură din München a acordat secțiunii românești din acea expoziție următoarele distincții: d-lui D. G. Mirea medalia I; d-lor Luchian, Jean Steriade și Verona medalia II-a.

Confratele nostru d. N. Baboianu, a dat la lumină o nouă lucrare intitulată *Govora-Căhmanești-Căciulata* în limba română, franceză și germană și cu 50 vederi pitorești. E o lucrare de cel mai mare interes care merită atențiunea publică.

Societatea numismatică română împlinind zece ani de existență a hotărât baterea unei medalii comemorative.

În ultima adunare generală a societății s'a ales un nou comitet compus din d-nii M. C. Șuțu, președinte, Al. Cantacuzino, vice-președinte, Lt.-col. Iordănescu, casier, dr. G. Samireanu, secretar general și d-nii general A. Budișteanu, dr. C. Angheliescu, C. Alexandrescu, col. Casussole, Gh. Calomfirescu, V. Pascari, C. Storck, N. Knachtel și V. Pop, membri.

Societatea „Prietenii științelor” înființată din inițiativa excelentului nostru colaborator d. Victor Anestin, va ține o nouă adunare azi, Duminică 9 Iunie în localul săleii Goleșcu.

La 2 Iunie s'a ținut la Brașov congresul reuniunilor femeilor de peste munți.

La acest congres au luat parte și mai multe doamne dela noi din țară ducând saluturile harnicelor românce ardeleni cari depun atâtă inimă pentru ridicarea românismului de peste munți

SACUL CU GLUME

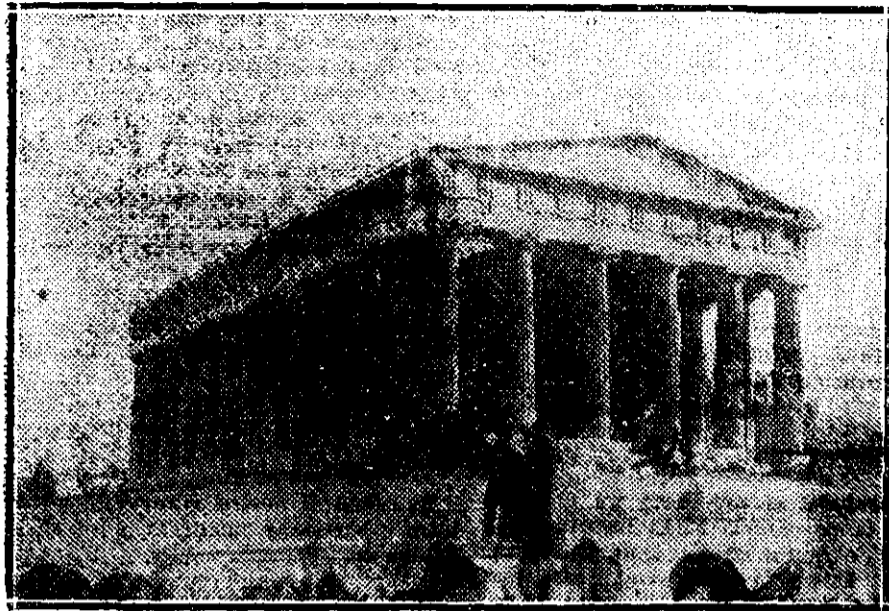
La telefon:
Domnul grăbit. — Stați de o jumătate de ceas în cabină și nu scoateți un cuvânt.

Domnul atacat. — Vorbesc cu nevastă-me!

BUCUREȘTI-SAKKARA

Impresii de călătorie

de MESTUGEAN

Theseion

VI

Din culmea Acropolului se vede în vale *Theseion*, monumentul cel mai bine conservat al Atenei. Aceasta se distinge de sigur construcției sale masive și solide și vitalității sculpturilor sale. Templul e înconjurat de o superbă colonadă de marmură și are un aspect impunător.

Pe Acropol se află și un muzeu, construit în 1878, conținând anticichitățile descoperite în urma săpăturilor mai recente.

E o colecție prețioasă și unică în felul ei prin bogăția operelor de artă datând în mare parte din epoca arhaică.

Sunt foarte interesante Vestibulul, Camera Taurului, Camera Monstrului cu trei capete, Camera idolilor, Camera marmorelor, marea sală arhaică, Camera Efebei, etc.

Vizitatorii sunt foarte numeroși.

În una din săli văd un grup de excursioniști englezi, bărbați și femei, cari ascultă cu religiozitate explicațiunile ce le dă ghidul. Ghidul vorbește în limba engleză. Ceea ce face el e o prelegere în toată regula.

Cei mai mulți din ciceronii Atenei sunt niște adevărați archeologi. La Atena nu veți găsi ghizi ca gardienii Panteonului din Paris, cari să-ți dea papagalicește câteva relații scurte, învățate pe din afară despre V. Hugo sau Zola.

Ciceronii Atenei sunt niște învățați, și-ți vorbesc cu convingere și entuziasm.

E imposibil ca ascultându-i, să nu te impresionezi de verva nescăpată a vorbitorului, și să nu fii transportat cu gândul și simțimântul spre epocile de mărire și glorie ale Atenei, să nu admiri cu un deosebit interes toate obiectele ce îți se înșiră în cale.

Cei mai mulți din acești ciceroni sunt avocați fără procese. Se vede că treburile merg destul de rău și la tribunalul din Atena.

Plecăm din muzeu spre a ne îndrepta spre esire.

În apropiere de Propylee, d. Dimitropol își atrage atenția în privința unei scări care conduce în vârful unui turn. Scara aceea e astupată cu scânduri.

Acum câțiva ani s'a petrecut aici o scenă tragică.

Două îndrăgostiți disperati de o punerea părinților la căsătoria lor, s'au urcat în turn prin acea scară și, îmbrășișati, și-au dat drumul pe stâncile dela poalele Acropolului de la o înălțime de peste o sută de metri, aducând astfel Venerei jertfa vieții lor.

A doua zi s'au găsit cadavrele lor transferate într'un mormon oribil de carne și de sânge.

Coborâm din nou scara dărăpă-

nată spre a ne îndrepta spre închisoarea lui Socrate, lăsând în dreapta noastră Odeonul lui Herod care este cel mai înalt din toate ruinele ce înconjoară poalele Acropolului. Odeonul a fost construit de Tiberiu Claudiu Herod Atticus, membru al unei nobile familii romane, în memoria soției sale. Era un teatru în aer liber, plin de statui, unde se țineau uneori și întruniri populare.

În apropiere de Acropol în vârful unei coline se ridică Monumentul lui Philopappos, nepotul lui Antiochus IV Epifan. Devenit cetățean atenian, Philopappos a adus țării serviciul mare și a ocupat demnități înalte. De aceea i s'a ridicat acest monument.

Pe panta acestei coline, în apropierea șoselei sunt săpate în piatră

Inchisoarea lui Socrate

trei peșteri, închise cu grilaje de fier.

Într-una din aceste peșteri se zice că a fost închisoarea lui Socrate.

Un gardian bătrân și schlop ne deschide grilajul. Istorica peșteră e mică și primește lumina de sus. Interiorul e foarte curat. De altfel nu cuprinde nimic. Sunt numai pereții de piatră goi și reci. Aci marea filosof a băut cupa cu otravă spre a se supune legilor țării sale. Stând în această încăpere tainică, săpata în coasta unei stânci, îi se pare o clipă că vezi umbra lui Socrate întinzându-și mâinile-i tremurânde printre gratii spre a primi paharul fatal.

În jurul peșterii se află un mic parc, destul de bine îngrijit. Gardianul închide din nou grilajul învățând cheia într'un lacăt mare. Ai fi zis că ia precauțiunile necesare ca nu cumva să evadeze filosoful.

Pe inserate facem o plimbare cu trăsura cutreerând întreg orașul. Pe o șosea lată și curată dela perife-

rie se văd cazarmele. Una din ele e plină de prizonieri turci, cari, urecați pe uluci privesc melancolic mișcarea din afară. Ei n'au voce să însă în oraș și-și petrec zilele în cazarmă. Mulți din ei însă sunt întrebuințați prin fabrici și la munca câmpului în schimbul unui salariu în proporție cu munca lor.

Ajungem astfel la vila Thon, înconjurată de o frumoasă grădină care este una din locaturile de petrecere cele mai căutate ale Atenei.

Ceea ce mi-a atras atenția în această grădină e o albe de toată frumusețea împodobită cu busturile tuturor bărbaților marcanți ai Greciei și mai ales ale luptătorilor pentru neclărnare.

Dar să ne întoarcem în oraș unde animația e foarte mare, de oarece, cum am spus, suntem în ajunul Paștilor.

Luminată cu electricitate, Atena are noaptea o înălțare foarte frumoasă. Magazinele sunt pline de lume. Ne oprim o clipă în fața Catedralei unde a fost transportat corpul asasinatului rege George V-lea.

În fața catedralei e o piațetă pătrată în mijlocul căreia se înalță o estradă cu draperii roșii și verdeturi pe cari se va celebra serviciul divin pentru înviere.

Monumentul lui Lysicrat e ultimul pe care îl vizitez în Atena. E un mic monument înconjurat de un grilaj și e datorită obiceiului ce îl aveau învingătorii jocurilor dela teatru lui Dionisie, de a expune trepiedele câștigate pe un fel de socluri împodobite cu decoruri artistice. Pe vremuri, tot drumul dela teatru și până în oraș era plin de astfel de monumente.

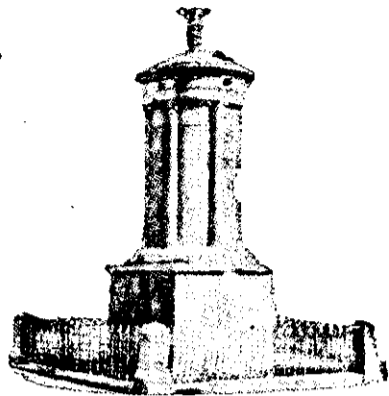
Monumentul acesta se află în Atena veche într-o piațetă în jurul căreia sunt îngrămădite o mulțime de căsuțe.

Pe aci străzile sunt înguste și tortochiate și par că ar forma un oraș cu totul altul. Și pe aci, prin unele curți, se zăresc vestigiile din vremurile trecute.

ceputul primăverii.

După masa de seară, pe care am luat-o tot la Averoff, ne-am dus la otel.

Eram rupți de oboseală și ne-am culcat devreme, regretând din tot sufletul de a nu putea asista la ceremonia grandioasă a învierii care se celebrează în Atena cu un fast cu totul deosebit.

Monumentul lui Lysicrat

Mă trezesc într-o cameră spațioasă, luminată și splendid mobilată în adevăratul sens al cuvântului. Suntem într-unul din otelurile cele mai mari ale Atenei. Și camera aceea nu costă decât 3 lei pe zi, după tarif. Aceasta o spun ca să arăt deficiența de prețuri între otelurile din Atena și cele dela noi. O astfel de cameră n'as fi putut găsi în cel din urmă otel din București nici cu un pol. Otelierii noștri au mână liberă de a jefui după plac. Lasă că în multe locuri și curățenia lasă enorm de dorit. Am putut deci constata că la Atena nu e jupuală ca la noi și că pasagerii nu sunt lăsați pradă otelierilor rapaci.

Dar câte mai avem de vizitat. În primul rând trebuie să ne ducem la Kefisia, Sinaia Atenei și apoi la Falero, Constanța Atenei.

Dar mai întâi ne ducem cu trenul la moșia Boiati a d-lui Dimitropol. Trenul e plin de rezervați cari au obținut permisii cu ocazia sărbătorilor pe cari se duc să le petreacă în sânul familiilor lor.

E o moșie mare, bine cultivată, cu plantații bogate în împrejurimi. Văzând-o nici nu-ți vine a crede că te afli pe pământul stâncos al Greciei.

Moșia are o vilă mare cu numeroase încăperi și o terasă de unde se vede Tatoi, reședința de vară a regelui Greciei.

Aci, în umbra unei păduri, a fost înmormântat corpul nefericitului rege Gheorghe al Greciei.

Moșia e îngrijită de un frate al d-lui Dimitropol, care locuiește în vilă cu soția d-sale și cu copiii.

Gazda ne-a primit cu o ospitalitate cu totul orientală și ne-a oferit un dejun copios în care nu lipseau, firește, oule roșii și un vin grecesc delicios.

Am mâncat, am băut și am ciocnit cu ouă roșii după datina creștinărească, vestindu-ne marele eveniment al creștinătății „Christos Anestii!”

La masă se află și un ziarist, redactor la un cotidian din Atena.

Confratele atenian avea o idee excelentă despre țara noastră. Mult în Grecia îi zic României „Țara fericirii”. Aceasta se explică ușor. Ei nu pot uita, firește, de larga ospitalitate de care se bucură la noi în țară. Câte averi colosale nu s'au făcut în țară și câte din ele n'au contribuit într-o măsură largă la starea actuală de prosperitate a Greciei.

Și, de aceea, pentru grecii din Grecia, România e țara fericirii. Din nefericire, nu toți țărani noștri se gândesc la fel. Pentru ei țara lor nu e încă țara fericirii. Să sperăm însă că prin bunăvoința guvernărilor noștri lumina și cu ea progresul economic se va întinde la sate cât mai mult, pentru bunul mers și consolidarea țării românești.

Dar, m'am cam depărtat de chestiune, zicem că confratele atenian a

răta multă simpatie pentru România. În schimb, sentimentele sale erau cu totul ostile bulgarilor, pe care îi zugrăvea ca rapaci și sălbateci. Sentimentele acestea anti-bulgărești erau de altfel, răspândite în toată Grecia, ca și se prevedea clar că acum, după înfrângerea turcilor, potele de expansiune vor spori și dintr-o parte și dintr-alta și aliații de azi vor ajunge fatal la cuțite.

Am vizitat și cârciuma satului trecând printr-o grădină cu flori în care se plimbeau doi pământ fuduli.

Era în cârciumă și pe pridvor o sumedenie de țărani care serbau Paștele. Toți s'au sculat și s'au înșirat frumos cu capetele descoperite, urându-ne bun venit. Ei erau respectuoși cu boerii ca și țărani noștri. Numai că aci boerul trebuie să dea mâna cu țărani, ca și nici n'ar înțelege ca să fie tratați cu dispreț ca niște robi, fiind pe deplin conștienți de rolul ce-l îndeplinesc într-o țară și că ei sunt aceia care produc cu sudoarea frunții lor.

Am mulțumit amabilei gazde de ospitalitatea ce ne-a oferit și de orelle delicioase petrecute pe moșie și ne-am urcat într-o gabrioleță îndreptându-ne spre Kefisia printr-o pădure de măslini, mesteacăn și piper. Trecând pe sub acești din urmași arbori care răspândesc un vag miros de piper, ai impresia că umbli cu o solniță sub nas.

VII

Kefisia, după cum am spus, trece drept Sinaia Atenei. E departe însă de a avea frumusețile firești ale giuvaerului din Carpați.

Nare nici coroana aceea de munți falnici, nici pădurile seculare de brazi.

Bulevardul Universității

E o stațiune nouă, construită la câmp deschis și aer curat. La marginea drumurilor umbrite de plantații frumoase, se înalță vile cochete cu grădini pline de flori.

La o depărtare de vre-o jumătate de ceas de oraș, Kefisia e stațiunea climaterică unde *high-lifeul* Atenei vine să respire aer curat și să petreacă în lunile de vară.

În schimb are un parc de toată frumusețea, înființat de d. Delianis. Parcul acesta, prin belșugul de flori și plantele exotice, e o spendoare. Are alea largi, lîne îngrijite, în care în timpul verii, pe *inzerate*, elegante din Atena își plimbă toaletele și grația lor.

Kefisia are mai multe oteluri mari.

În una din ele e găzduit Essad pașa, apărătorul Ianinei, acum prizonier în mâna grecilor.

Otelul acesta, al cărui nume îmi scapă, are și un restaurant cu herbarie. Intrăm în grădină și ne așezăm la o bere.

Pe o verandă stă la masă Essad pașa înconjurat de tot statul său major.

Generalul ture are o barbă sură. Arată abătut și îmbucă în tăcere ca și tovarășii săi de armă.

Privesc veranda ca și când aș fi privit o scenă de teatru. E un spectacol trist masa aceasta unde actorii mândreți acum pâinea amară a captivității.

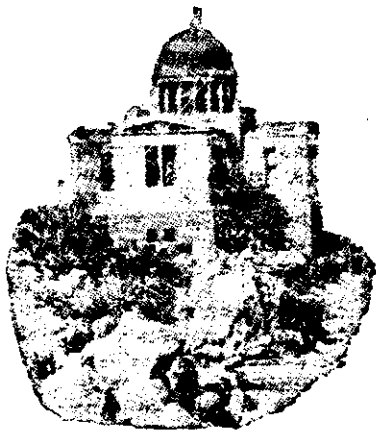
Într'adevăr, armata aceasta turcească a ajuns o adevărată bătaie de joc. Grecia e plină de prizonieri tureci.

Oamenii aceștia au devenit sclavii sclavilor lor de fier.

Ce va să zică și un stat în descompunere! Energia lipsește, inițiativa lipsește, spiritul de prevedere lipsește, sef cu mîntea lîmpe și cu focul sacru lipsesc. Atunci se întâm-

plă ceva îngrozitor. Sutele de mii de soldați se transformă în horde de fure de infometată, de cete de nebuni, fără disciplină, fără rost, fără orientare. Și asta înseamnă pierrea unei țări.

Abia ieșisem din berărie și ne plimbam prin parc când furăm invitată la un pahar cu vin de d. Niculae Dariva consilier comunal al Kefisiei.

Observatorul

Invitațiunea aceasta atât de amabilă era făcută în baza obșteiului local. D. Dariva ținea să ne facă onorurile Kefisiei pe care o vizitam ca străini într-o zi atât de mare, ziua de Paște.

D. Dimiropol mi-a spus că a refuza o asemenea invitație ar însemna o ofensă pentru întreg orașul.

Și cum nici prin gând nu-mi trecea să mă stric cu bravii Kefisieni, am primit invitația cu care eram onorat, cu cea mai mare plăcere.

D. Dariva avea o casuță frumoasă. În curte, unde am fost primiți de d-na Dariva și de o tânără d-soară, era un loc mare deasupra căruia un soldat friga un miel întreg infipt într-o prăjină subțire.

Ne-am așezat cu scaunele în jurul focului privind cum picura grăsimea micului sacrificat pe jaratec, scotând un fum gros și aromatic.

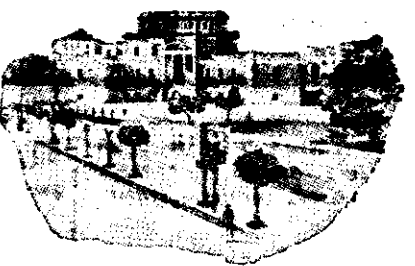
Din când în când gazda, înarmată cu un cuțit de bucătărie, ne tăia câte o ciosvartă grasă și fierbinte de un gust delicios.

Masa aceasta haiducească a durat mai bine de un ceas. Tot ciocnind paharele și în strigăte entusiaste de *Christos Anesti*, o bună parte din miel a trecut în stomacurile noastre inflămnâzite din noii de atîta mișcare.

Nam ce zice, buni oameni Kefisieni și înzestrați cu obiceiuri cari nu-ți produc decât plăcere.

Și acum trebuie să ne grăbim, căci pleacă vaporul și asta ar fi o adevărată nenorocire.

Mulțumim gazdei de cinste și luând tramvaiul electric ne oprim la Falero.

Camera deputaților

Falero e o stațiune balneară de toată frumusețea. Situat în fundul unui golf, Falero are pe lângă mării o promenadă splendidă. Plimbările aci, în nopțile cu lună, trebuie să fie delicioase. Are și un ponton care se întinde în mare cu vre-o 20 metri. Numeroase bărci de plăcere te invită la o mică plimbare pe mare. Imprejurimile, de asemenea, fiind deluroase și populare, înfățișează ochilor un spectacol încântător.

Sunt aci vile mari și numeroase oteluri, băi de mare, parcuri, într'un cuvânt tot confortul necesar pentru o stațiune balneară modernă.

— Vezi ce frumos e? Îmi atrage atenția d. Dimiropol.

— Firește e foarte frumos.

— Ce tot spunea atunci d. R. Rossotti?..

Vă fac grație de celelalte excursii făcute la Atena și împrejurimi, spre a nu lungi preamult seria acestor articole de impresii fugitive.

Am uitat să spun că Falero se găsește între Atena și Pireu. Luăm primul tramvai și ne îndreptăm spre port.

„Împăratul Traian” șuera strident din sirena dănd semnalul de plecare. Își ridicase și ancora. Era tocmai timpul. Un lărcagiu vânjos mă duse la vapor și în câteva minute eram pe bord. Toată lumea era sus.

La orele 5 „Împăratul Traian” își luă drumul spre Alexandria pe un timp admirabil.

Am de făcut un drum de mai bine de 40 ore fără întrerupere. Vom străbate restul Arhipelagului, iar de la Creta vom intra în Mediterana. Vom ajunge în portul Alexandria Marți dimineața, însă nu vom putea debarka decât la ora 2 d. a. spre a completa cele 5 zile de carantină.

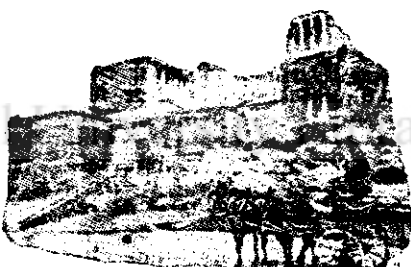
E atât de frumos pe mare în cât cele 40 de ore vor trece ca niște clipe scurte.

Un ofițer de pe bord privește cu atenție coșul vaporului cu ajutorul unui binoclu.

Sunt vre-o trei pele negre pe vapoare albă a coșului.

Se vedeau clar și cu ochiul liber. În mijlocul petelor negre provenite din căderea vapoare coșul era turci.

Enigma a fost repede deslegată. Erau urmele unor gloanțe rătăcite, trase în port cu ocazia Invierii și care nimeriseră în coșul vaporului nostru.

Poarta Beale și Propylaea

Cum, însă, acele gloanțe putuseră ajunge până la „Împăratul Traian” când vaporul era despărțit de cheiul de alte două vapoare și anume „Regele Carol” și un vas austriac?

A doua zi s'au găsit șase gloanțe de revolver pe diferitele punete ale vasului.

Fusese, se vede, o fusiladă în toată regula. Noroc că nu s'a întâmplat nici o nenorocire, căci gloanțele puteau foarte ușor să nimerescă într'un pasager sau într'un om de serviciu al vasului și să-l expedieze pe lumea cealaltă să aștepte judecata din urmă.

Nam crezut nimerit să depeșez cazul la ziar, spre a nu da proporții acestui incident provocat, după toate probabilitățile, de vre-un bun și entusiast creștin, care, de bucuria Invierii, a tras nebunește fără să țină socoteală de nimic.

Și apoi, nu voiam să... provoc un nou conflict diplomatic în asemenea critice împrejurări!

Suntem la masă. Ce schimbare în sală! Au venit multe mutre noi în locul celor plecate.

Până la Pireu eram așezat între două pasagere, cele mai nostime din tot vaporul și cari călătoreau singurele. Și nu odată am surprins priviri invidioase ale altor pasageri mai puțin favorizați de noroc și cari nu erau plasați atât de plăcut ca mine.

Acum se schimbase rostul. Frumoasa pasageră din dreapta debarkase la Pireu, spre a se duce la Sira, Rămânea însă cea din stînga.

Sufragiul vasului sunt de o rară inteligență și-și așează pasagerii la masă după anumite norme, ceea ce face cinste buterilor lor de observațiune.

Acum ei așezaseră pe vechii pasageri într'un grup. În fața mea la loc cumnatul Kediului, un egiptean gras, mustăcios, cu un fes enorm pe cap, însă foarte distins și ca presanță și ca stomac. Nu s'a lăsat până n'a mâncat și o mămăligă românească, anume gătită pentru Excelența Sa. Mai sunt în vecinătatea mea mai multe familii și domni din țara dela noi.

Agropoli văzut de la distanță

Prezenta însă un deosebit interes pasagera din stînga. Era o femeie tânără, de o frumusețe răpitoare, blondă, cu niște ochi albaștri, cu străluciri de demnitate și duioasă de îngere. Un amestec de veselie exuberantă și melancolie adâncă. Vorbea veicisă cu toată lumea, pe românește, pe francezește și pe italiezește cu o egală ușurință. Când vorbea parca cânta; cuvintele în gura ei se transformau în cîmpiri de pasăre.

Vealul alb ce-i acoperea capul, făcând ca aripile unui Cupidon când pe punte, când într'un colțisor retras al vasului și ea privea ceasuri întregi valurile cari apăreau și dispăreau ca zilele unei vieți.

Îmi plăcea misterul care învăluia persoana ei, mister poate străveziu, pe care însă n'ami căutat să-l pătrunz spre a nu răpi nimic din farmecul ce o înconjura pe această nimfă a mărilor.

Pentru ultima oară, am văzut-o în vama din Alexandria. Și-a luat rămas bun și a dispărut ca o vedenie blondă spre a se afunda în pădurile de palmieri ale Africii.

Suntem, din nou, în plină mare. Mă duc să consult harta maritimă așezată pe un perete în fumuar. E o hartă mare, englezească, care acoperă tot peretele. Pe ea se vede clar întreg litoralul Mării Negre, al Marmarei, Arhipelagului și Mediteranei, cu indicațiuni asupra drumurilor urmate de vapoare.

Pun degetul pe punctul unde ne aflăm, în apropiere de Creta și merg în sus spre Constanța ca să-mi dau seama de drumul parcurs.

Strada Filenilor

La Constanța fac însă o descoperire lugubră. Acolo e scris în litere mari „Bulgaria”. Și literile acestea se întind pe întreaga suprafață a Dobrogei dela Mangalia și până la Tulcea.

Mă uit la dată și constat că nu e veche. Dar, chiar dacă harta ar fi datat dinainte de anexarea Dobrogei, trebuia să se scrie Turcia și în nici un caz Bulgaria.

De sigur că această greșeală enormă a scăpat celor cari au expus harta aceasta într'un vapor românesc.

Cum, când noi protestăm din toate puterile contra faptului că bulgării în hărțile și cărțile lor didactice trec Dobrogea drept pământ bulgăresc tocmai noi să adoptăm asemenea hărți eronate pe vapoarele statului român?

Nar fi rău dacă s'ar schimba hărțile acestea cari, dacă nu mă înșel, sunt la fel pe toate vapoarele S. M. R., sau cel puțin dacă s'ar corecta

In foc cu turcii

Kirkilisse—Lule-Burgas—Ceatalgea.

— Urmare —

Nu soldații turci au perdut bătălia, ci conducătorii care i-au tărat fără să se gândească să le asigure trebuințele.

Cifra mare a ofițerilor inferiori ce s-au pierdut, —câți cine vorbește de cifra soldaților uciși?—va arăta cândva că trupa s-a purtat vitejește.

Elementele care au luat-o la sănătoasă la Kirkilisse, Lule-Burgas, Viza și aiurea, nu vor putea nici odată să fie considerate în stare de a lua ofensiva. Tot ce li se poate cere, este o înfățișare mai demnă în defensivă. Rezervele armatei active vor sosi oare la timp? Dar, chiarosite aici, folosința lor depinde de merinde.

Părerile diferă mult asupra situației politice. Ambasadorul german pretinde că din moment ce principiul unei intervenții este suprimat, turcii nu vor putea decât să îmbunătățească situația lor rezistând energic. Acest fel de a vedea e deopotrivă împărțit de către mulți ofițeri. O intervenție europeană va avea să stăruiască în curând pe lângă statele balcanice asupra condițiilor în care ele vor primi să încheie pacea. Victoriile lor, care sunt de neatins, nu mai îngăduie să punem bază pe statu quo.

Va primi însă Turcia condițiile acestea, căci ele vor consacra dispariția Turciei din Europa?

Nu văd nici-un motiv ca să se îndoaie de rezultatul favorabil pe care l-ar da o rezistență energică pe linia Ceatalgea.

Joi 7 Noembrie. Abdulah Pașa s'a întors la Constantinopol. Se vor constitui corpuri noi împreună cu cele vechi, șefii lor nu sunt încă hotărâți. Mahmud Mukhtar e tot la Sinekli unde mă voi duce mâine. A telegrafiat ieri cerând lucruri pe care i le voi duce. Colonelul Veit a telegrafiat de asemenea dela Ciorlu că se va duce.

Nu-și poate face aici cineva o idee exactă de ceace plănuiesc Bulgarii. Se pare din ce în ce mai probabil, că nu avem nici odată înaintea noastră decât trei divizii bulgare, adică cât trei corpuri de armată turcească. Bulgarii trebuie să fie cu totul sleiți, căci nu ne fugăresc. Sper să pot să mă lămuresc mai bine, odată ce voi intra în front.

Vineri 8 Noembrie, orele 12 și jum. Plecăm cu un tren lung de marfă pentru Hademkoj.

A sosit de curând încă un tren de răniți dinspre Ciorlu. După plecarea lui, turcii au aruncat în aer podul și au distrus rezervorul de apă. Ar fi fost deajuns să scoată robinetul.

S'au construit peroane la Hademkoj și aiurea.

Aflu acum că holera bântue pe locul de operațiuni. Trupele arabe au adus-o. Trenul nostru e încărcat cu dezinfectante.

Mi-e teamă că știrea n'o fi exactă; un funcționar german dela căile ferate a murit la spital, alții sunt de asemeni atinși. Nu ne-ar lipsi mai mult decât o epidemie.

Mahmud Mukhtar e la Hademkoj.

E aproape 10.30 seara, când ajungem. Mahmud Pașa mă așteaptă și mă pune să povestesc ce se vorbește la Constantinopol. Abdulah Pașa n'o să se mai întoarcă. Nu va mai avea nici-un comandant intermediar. Mukhtar Pașa a făcut noul propunerii relative la o apărare înainte de linia Ceatalgea.

Crede să se poată duce pentru 24 ore la Constantinopol, ca să expue planul lui ministrului de război.

L'am îndemnat să lucreze în așa chip, ca să convingă partidul păceri că rezistența nu poa-

te decât să amelioreze situația.

Cât despre mine am lucrat în privința aceasta în Capitală.

Nu cred în noua influență a lui Mahmud Şefket Pașa, fostul ministru de război.

La Constantinopol un mare număr de fugari fură împușcați pentru ca să producă un efect moral.

Din nenorocire holera bântue foarte tare. 400 de oameni au fost izolați; se credea să se pue stavilă epidemiei.

Sâmbătă, 9 Noembrie, la prânz. Bagajele sunt încărcate plecăm spre noua incuarterare, Jarsopren. Aci în spital sunt un mare număr de holerici, cari nu mai sunt transportabili.

Ali Riza Pașa a fost numit comandantul pozițiunii, și primul statul major a lui Abdulah Pașa. Un ofițer german, locotenentul Knoezer, vine să se prezinte în calitate de aviator. Ministrul de război mai posedă zece aparate franceze clar nu știe dacă pot fi întrebuințate. Ofițerul va căuta să recruteze piloți și el va îndeplini funcția de ofițer orientator. La ora 1 întâlnirea între d-nii Stempel și von Lossow cari au sosit acum.

El vor să străbată pozițiunile dar aceasta mi se pare prea timpuriu căci comisiunea de luptă n'a stabilit încă locurile definitive ale bateriilor. În tot cazul, noua linie de luptă va fi situată la 4 sau 6 kilometri spre est de cea veche.

Ora 2.30. Kemal Bey, șeful statului general, Salahdin Bey și cu mine plecăm călări; am încălecat pe murgul cel frumos al Pașei. Urmăm drumul care e dealungul liniei vechilor forturi. Ea e în stare bună și mărginită de deal până la fortul Mesetep, de unde aș o privești marea spre mare.

Terenul deluros și tăiat de râpe e acoperit cu grămezi de lemne. Vom vizita pozițiunea întreagă mâine.

Ne reîntorcem la Jasojeu la ora 6, satul e mizerabil și nu are decât câteva case. Cinci ofițeri de stat major, fără să mă număr pe mine, locuiesc, mă-năncă și lucrează într'un local de 5 metri pătrați. Fie ce o fi, odaia asta are ceva bun, e încălzită prin răsufătoarele ce dau în grajd. De mult nu mai luăm în seamă mirosurile grele și risți la fiecare moment să-ți rupi gâtul și să te schilodești; ce fericie că am învățat cândva să patinez!

Duminică 10 Noembrie. Plecăm la ora 7.30 să vizităm pozițiunea fără general. Acolo nu-i nimic nouă până acum.

Mi se dă un cal cu un așa corp că de abia poți să-l recunoști că e cal, o bară de fier ține loc de zăbală, dor are picioare bune și aceasta e principal.

Mă minunez că mai văd încă atâta artilerie. Corpul al 3-lea întărit prin al 17-lea are încă douăzeci și două de baterii.

Trebuz să povestesc aci un episod care arată energia lui Mukhtar Pașa.

Când fu începută marea retragere dela Viza, a trebuit să se lase pe loc șase baterii care nu puteau fi duse cu cal. A doua zi, generalul trimise dela Saraj la Viza cavalerie, două batalioane și patru sute de bivoli pentru ca să scoată bateriile, ce erau cu totul îngropate în zăcoți.

Drumurile erau numai băltoage. Dușmanul nu se mișcase, astfel că după treizeci de ore de muncă bateriile erau salvate. Cât despre bagajele noastre personale, fură găsite jumătate prădate și zăcănd în părăd. Bateriile fură înhamate din nouă la Saraj și continuară încet retragerea.

Pe înălțimi, întâlnim, la ora

9 dimineața pe Mahmud Pașa fost odinioară ajutorul șefului statului major. L'am cunoscut la Damas de unde a adus covorul efant la Meca.

Au mai văzut pe Idriz Pașa, comandând diviziunea dela Lon-guriu și pe alți ofițeri superiori. Discutam situația, pe urmă mergem înainte spre a examina pozițiunea. Drumul de parcurs cu caii începe la stânga satului Urdzunlu. Acest sat va trebui să dispară ca să nu ascundă câmpul de tir. Lucrările vechi nu mai au nici o valoare. Prețutindem să lucrează cu sârgu-ință la șanțuri de apărare. Tu-fisurile sunt incendiate.

Pozițiunea se împarte în trei sectoare ocupate de diviziunile a 8-a, 9-a și a 7-a. Sunt 14 baterii cu tragere repede, 2 obuziere și 3 de munte.

Aș putea compara pozițiunea cu o mână arătând direcțiunea spre est.

Toate forțele noastre au sosit, inamicul ne urmărește foarte încet nu a făcut de alaltăeri decât trei kilometri. Ne reîntorcem la ora 6 după ce am stat zece ore pe cal. Și la Jaso-gren e holera. Azi au fost șaptezeci de cazuri. Ordonanța lui Kemal Bey a murit în chip mizerabil în mica noastră casă. A fost găsit mort azi dimineața încălțat în subsolul care servește de grajd. Cu toate acestea tot trebuie să rămânem în casă. Plouă din nou și nu e alt acoperiș. De abia îndrăznim să mâncăm și să bem. Nu consumăm decât apă fiartă.

Mâncăm un pilaf, după care mă așez la lucru.

Luni 11 Noembrie. Ceata e atât de deasă că nu se vede la 10 metri. Această circumstanță e defavorabilă Turcilor, noroc că nu s'a întâmplat decât azi, altfel Bulgarii ar avea în aceasta un aliat minunat.

Mă duc călare la Karu Kavak unde trebuie să se instaleze marile cuartier general, într'un birou telegrafic a căror ferestre lipsesc. La 8.30 mă duc la

Hademkoj să caut pe Mahmud Mukhtar și pe Nazim Pașa, ministrul de război cărora le fac cunoscut situația. Mă îngrijesc tot odată să procur corpului de armată medicamentele și dezinfectantele necesare ce lipsesc. Drumul dela Hademkoj e plin de trupe într'o așa lipsă de ordine, că te miri cum ar putea înceta.

Câți bolnavi și muribunzi! Toți sunt negri. Dacă boala s'ar întinde nu mai e nimic de făcut.

Incepe să plouă. Sunt cu șeful statului major căruia îi fac cunoscut poziția.

Vom lua apă din lacul Derkos, zise el. Ce răspuns! Nu poate fi dat decât de o persoană care habar n'are de ceea ce se petrece. Lacul Derkos este rezervoriul care alimentează. Ar face mai bine să ia dispozițiuni ca să nu contamineze apa. Am mâncat la stațiune cu d. Doll, inginer principal, mai am câteva ceasuri înaintea mea căci trebuie să aștept trenul ce vine dela Constantinopol. Am dăci timpul să stabilesc bilanțul șanșelor ce le rămân Turcilor.

De sigur, situația Bulgarilor nu e ușoară, ei trebuie să aștepte sosirea ajutoarelor și avuând vor suferi aceleași greutăți ca și Turcii bătănd în retragere.

(Va urma).

MARE
laesnire de plată

PIANINE NOUI
DIN CELE MAI BUNE FABRICI
VINDE FĂRĂ NICI UN ACONT
In rate lunare a lei 40

Georg Degen, București
Alături de Cafetăria Cap a.

VAPSEA DE PĂR RAPID

GARANTAT ABSOLUT
NEVĂTĂMĂTOARE

Văpsește imediat părul cărunțit sau albit, în negru, brun, castaniu sau blond într'un mediat de perfect și de natural în cât nu se cunoaste de loc că părul e văpsit. Intrebuințarea mai simplă și mai ușoară ca la orice altă vâpsea de păr.

Prețul lei 2,50. La nemulțumire se restituie imediat costul.

Bonboane Orientale

Parfumează admirabil gura

și distruge ori-ce miros urât al gurii provenit din tutun, dinși stricați sau stomac deranjat.

Cutia 50 bani la drogherii și farmacii.

Observați marca *Semiluna* cu stea, singure veritabile.

CREMA FLORA POMADA
PUDRA FLORA Capilogen
SAPUN FLORA (Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșite acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

Pectosin Steanu

Sticla lei 3.—La drogherii și farmaci

PURGEN

PURGATIV IDEAL

cu renunț universal

De o eficacitate absolută sigură. Cutia cu 25 purgative lei 1.50. Observați ca fiecare pastilă să aibă inscripția: **Purgen Bayer**, singurul veritabil.

Anemia (lipsa sângelui), clorosa, neurastenica, histeria, slăbiciunea generală, vindecă

Hemofer Steanu

recomandat de prof. dr. Bucelliu, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituante ale corpului slăbit. **Sticla lei 4**

DURERI REUMATICE

Neuralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți vindecă sigur

PASTILELE

Neuralgic Jurist

(In flacon 2.50

La drogherii și farmacii.